

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР – ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Олешко Наталія Петрівна

доцент кафедри українознавства ХНАДУ,

кандидат історичних наук

e-mail: sufika19@gmail.com

Для кожного народу як і раніше, так і наразі дуже важливим є питання збереження своєї національної ідентичності. Це питання є, мабуть, найактуальнішим для нашої української нації в сучасних умовах повномасштабної російсько-української війни. Українці відстоюють своє право на існування як української нації, так і української держави на полях реальних жорстоких боїв проти російських окупантів, віддаючи найцінніше – свої життя.

У ХХІ ст., столітті цивілізовано розвинених суспільств, цифровізації, інноваційних технологій, є ще такі представники людства, які не досягли того рівня свідомості та розуміння, що кожна нація і країна є унікальною на нашій планеті. Що кожна з них має права і свободи, має свою неповторну історію, культуру, освіту, свої традиції.

Що кожна нація має з повагою ставитись до інших і рівноправно співіснувати, створюючи різні цікаві спільні проєкти, обмінюючись позитивним досвідом.

Оці представники людства з викривленою і деформованою свідомістю, такі як росіяни, намагаються не тільки підкорити інші нації та країни, а й знищити їх, починаючи з пропаганди, насильницького нав'язування своїх правил, історії, освіти, культури й закінчуючи повною ліквідацією носіїв національної ідентичності та її осередків.

І це не є чимось примарним, а досить реальним для нашої країни України і для нашого українського народу, із чим, нажаль, українці стикаються кожного дня.

Не секрет, що на формування світогляду особистості впливає те навколишнє середовище, у якому виховується як індивід, так і люди, які належать до тієї чи іншої нації. Вагомим елементом цього середовища є національний освітньо-культурний простір, що закладає підвалини формування національної ідентичності й окремої людини, і громадян України загалом.

Тож, важливим завданням для нас освітян, зокрема філологів, істориків, культурологів на сьогодні є збереження української національної ідентичності через збереження нашого освітньо-культурного простору.

Звичайно, ідеальний варіант – це коли люди ще з народження перебувають у такому просторі. Але наголосимо на тому, що історичний та культурний досвід перебування українського народу протягом кількох століть під владою інших держав, особливо Московії, потім Російської та радянської імперій, призвів до примусового насадження чужого для них російського освітньо-культурного

та російськомовного середовища. Таким чином, українці виховувалися і формувалися у чужому ментально і духовно середовищі. Це довго впливало на їхню свідомість і підсвідомість. Вони звикли сприймати російську пропаганду за остаточну істину. Звідти й колабораціонізм та такі судження деяких представників нашого суспільства, що «не все так однозначно».

Наразі нам необхідно повернути наших громадян до українського освітньо-культурного середовища. Якраз такі дисципліни, як «Історія та культура України», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», що викладаються на кафедрі українознавства ХНАДУ, наукові та виховні заходи, що проводять викладачі кафедри для студентів і спільно зі студентами, наукові дослідження, які виконуються викладачами спільно зі студентами, або самими студентами, сприяють даному процесу.

По-перше, викладання національною, тобто українською мовою, створює національний україномовний простір.

По-друге, відбувається розвінчання ворожих російських наративів щодо історичних, культурних процесів і подій під час занять зі студентами шляхом наукових обґрунтувань та дискусій. Це активує критичне та наукове мислення і протистоїть розповсюдженню російських фейків.

По-третє, свідомість студентів наповнюється інформацією про реальну історію, державотворчий процес, культуру, цінності, традиції нашого українського народу, нашої країни.

Це, в умовах широкомасштабного вторгнення російських окупантів в Україну, сприяє переосмисленню погляду на Росію та росіян для тих, хто донедавна вважав їх братнім народом.

Поряд із тим, усі ці аспекти розглядаються в європейському та світовому контексті з повагою до історії, традицій та культури інших народів.

По-четверте, руйнується відчуття меншовартості, нав'язане нам Росією. Виховується і формується шанобливе ставлення до національних здобутків у всіх сферах життя українського суспільства, відчуття того, що ми маємо пишатися цими здобутками. А це, в свою чергу, формує відчуття, що ми – українці – нація переможців, із традиціями духовності, людяності та освіченості.

Отже, перебування наших студентів в умовах українського національного освітньо-культурного простору сприяє збереженню національної ідентичності.